

časopis
pro
moderní
filologii

1

ročník 89 / 2007

ISSN 0862-8459

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

ČASOPIS PRO MODERNÍ FILOLOGII 1/2007

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
118 51 Praha 1, Letenská 4, tel. 226 228 044

<http://www.ujc.cas.cz/casopisy/modfil.htm>

Hlavní redaktor Jaromír Povejšil (Praha)
Zástupkyně hlavního redaktora Michaela Lašfovičková (Praha)

Redakční kruh

Petr Čermák (Praha), Světlá Čmejrková (Praha), Josef Hladký (Brno),
Jan Holeš (Olomouc), Aleš Klégr (Praha), Markéta Malá (Praha),
Marek Nékula (Regensburg), Jaroslav Peprník (Olomouc), Jaromír
Tláškal (Praha), Vladimír Uhlíř (Praha), Ludmila Uhlířová (Praha),
Václav Vlasák (Praha), Jaromír Zeman (Brno)

Výkonná redaktorka Lenka Vodrážková-Pokorná (Praha)

OBSAH

Lenka Picková: Sociolingvistická situace v Galicii	1
Dalibor Zeman: K problematice neologizmů v současné němčině	13
Terezie Piaková: Gramatická analýza titulků v amerických novinách	20

Rozhledy

Jaroslav Peprník: K anglicko-české lexikografii (Josef Fronek: Velký anglicko-český slovník).....	29
---	----

Recenze

Maweja Mbaya, Pratiques et Attitudes Linguistiques dans l'Afrique d' Aujourd'hui: Le Cas du Sénégal (J. Kadlec)	37
Jiří Černý, Malé dějiny lingvistiky (J. Holeš)	39
Germanistica Pragensia XVIII. (Acta Universitatis Carolinae, Philologica 3, 2001) (J. Povejšil)	42
Herberg, Dieter – Kinne, Michael – Steffens, Doris, Neuer Wortschatz. Neologismen der 90er Jahre im Deutschen (M. Vachková).....	44
Kommová, Jaroslava, Chemický slovník německo-český. Chemisches Wörterbuch deutsch-tschechisch (E. Birkahnová)	48
Furdík, J., Slovenská slovtvorba (teória, opis, cvičenia) (L. Janovec – V. Novák).....	50

Zprávy

Jeden slovtvorný typ v současné němčině (Ze sborníku Zur Rolle der Sprache im Wandel der Gesellschaft/The Role of Language in Changes of Society, Turku 2002) (Š. Tůmová)	55
---	----

Kronika

Právem pozoruhodný – profesor Peprník (L. Hornová)	60
--	----

SOCIOLINGVISTICKÁ SITUACE V GALICII

Lenka Picková (Jablonec)

GALICIAN – LANGUAGE AND SOCIETY

Galicia is in the far north-west of the Iberian peninsula. It was an independent kingdom, until the mid-14th century, was Galician the language of the whole society. Since it had no native nobility or bourgeoisie, Galicia fell under permanent Castilian domination in the 13th century, with a significant influence on the use of the Galician, reduced exclusively for a private life in rural areas.

In the 1950s began the expansion of the education system and of the Castilian-language media, facilitated the generalized penetration of Castilian.

Since 1981 it has possessed the status of an autonomous community within Spain. The autonomous government (Xunta) adopted a number of measures designed to promote the knowledge and use of Galician, but the effectiveness of the measures of Xunta is often questioned.

K PROBLEMATICE NEOLOGIZMŮ V SOUČASNÉ NĚMČINĚ¹

Dalibor Zeman (Praha)

ZUR PROBLEMATIK DER NEOLOGISMEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHE DER GEGENWART

Es ist davon auszugehen, dass die deutsche Sprache kein homogenes System ist – sie stellt nichts „Festes“ dar, sondern sie befindet sich ständig im Wandel, und dazu gehört auch die Entstehung neuer Wörter. Sehr oft kommt es zur Neologie einfach dadurch, dass die Sprache mit der Realität Schritt halten muss. Man denke nur an die gesellschaftlichen Ereignisse der 1990er Jahre bzw. die neuen technischen Errungenschaften im Computerzeitalter.

In diesem Beitrag werden die wichtigsten Arten von Neologismen besprochen, und zwar: 1. *Übernahmen* von Wortgut anderer Sprachen (insb. Anglizismen): hier sind sowohl der Ausdruck als auch die Bedeutung neu; 2. *Neubedeutungen*: hier ist nur die Bedeutung neu, einem bestehenden Ausdruck wird nur eine neue Bedeutung zugeschrieben; 3. *Zusammensetzungen* bzw. 4. Bildung neuer Wörter mittels *Ableitungen*. Von einem neuen Wort kann man – aus linguistischer Sicht – allerdings erst dann sprechen, wenn der Prozess der Lexikalisierung abgeschlossen ist.

GRAMATICKÁ ANALÝZA TITULKŮ V AMERICKÝCH NOVINÁCH

Terezie Piaková (Olomouc)

GRAMMATICAL ANALYSIS OF AMERICAN NEWSPAPER HEADLINES

The article deals with headlines of American newspapers. The basic aim was a complex analysis of headline grammar on statistical principles from these aspects: 1) The frequency of verbal headlines (at least one verbal phrase or its part is present, i.e. both finite and non-finite verbal phrases are included) versus non-verbal headlines (no verbal phrase or its part is present). 2) In verbal phrases: their finite or non-finite character and the application of voice, tense and time, and modality. 3) Complementation of the verbal phrase: the expression of individual functions (subject, object, complement and adjunct) and the respective representation of the means in these functions. 4) Nominal phrases in various functions. 5) Clauses functioning as various elements of the sentence. Besides the five areas, condensation and figures of speech, i.e. lexical-semantic phenomena, are mentioned. The corpus consists of 2400 headlines chosen from American daily press (12 titles with 200 headlines from each) in the Internet form. A by-product of the analysis is a comparison of American broadsheets (B) and descendants of the former American tabloids (T), each of them making one half of the corpus.

All patterns used in newspaper headlines have been identified, classified and counted in order to make it clear what kind of specific structure they have. The second major finding is establishing that the language of American broadsheets (B) and of descendants of the original American tabloids (T) tends to be similar in many linguistic respects, even though in T it is more varied than in B, especially in grammatical phenomena, such as tenses.

ROZHLEDY

K ANGLICKO-ČESKÉ LEXIKOGRAFII

(JOSEF FRONEK: *VELKÝ ANGLICKO-ČESKÝ SLOVNÍK*. Leda: Praha 2006, 1 734 s.)

Jaroslav Peprník (Olomouc)

ON ENGLISH-CZECH LEXICOGRAPHY

The latest large English-Czech Dictionary is assessed against the background of three previous dictionaries (1911, 1948, 1984) of this size. The new features which make it more user-friendly are pointed out and the differences between it and the two previous dictionaries are specified on one sample, the entry *dirt*.

Jaroslav Peprník – FF UP, katedra anglistiky a amerikanistiky, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc